

GRATIANS. QUI vero pretio Ecclesiam vacantem ingressus fuerit, ab officio suo deponendus est, sicut legitur

XXXIII. IN ROTOMAGENSIS CONCILIO. [fortè c. an. 880. in Gallia.] Deiciatur à Clero, qui moneribus Ecclesiam acquirere temptat.

Sancitum est, atque omnibus modis prohibuitur, ut si quis Presbyter inventus fuerit alicui Clerico, vel Laico munera dare, vel dedisse, aut aliam pecuniam tribuere, ut alterius Presbyteri Ecclesiam usurpiat, aut a vacantem pretio redimat; pro hac cupiditate, seu rapina, seu presumptione turpis lucri grati deiciatur à Clero, & alienus existat à regula.

CORR. ROM. a Surripit, aut. Addite sunt istæ duæ voces ex Burchardo. Nam vivente Presbytero possidere non potest dici vacans Ecclesia. In libro 7. Capitularium c. 206. est verbum surripit, sed deest alterum membrum, aut vacantem pretio redimat. Ivo, & autor Pannormia habent, ut antea Gratianus, Ecclesiam vacantem pretio redimat.

GRATIANS. Quod vero communi consilio, atque aliorum utilitate mutationes Episcoporum fieri possint, & in Ecclesiis, à quibus recesserint, eis viventibus alii substitui valeant, demonstrat scribens

XXXIV. ANTERUS Papa, Epist. 7. Episcopis Bæticæ, & Tolætanæ provinciæ. [an. 236. Româ in Hispaniam.]

Necessitas, vel utilitatis causâ Episcoporum mutationes fieri possunt.

Mutationes Episcoporum scilicet communi utilitate, atque necessitate fieri licere; sed non propria cupiditate, quam voluntate, aut dominatione. Petrus Sanctus, magister noster, & Princeps Apostolorum de Antiochia utilitatis causâ translatus est Romanam, ut ibidem potius proficere possit. Eusebius quoque de quadam parva civitate, Apostolica autoritate mutatus est Alexandriam. Similiter Felix de civitate, in qua ordinatus erat, electione civium propter doctrinam, vitamque bonam, quam habebat, auctoritate huius sanctæ Sedis, & communi Episcoporum, & reliquorum Sacerdotum, ac populorum consilio translatus est Ephesum. Non enim transit de civitate ad civitatem, nec transfertur de minori ad maiorem, qui hoc non ambit, nec propria voluntate facit; sed aut vi à propria Sede pulsus, aut necessitate coactus, aut utilitate loci, aut populi, non superbe, sed humiliter ab aliis translatus, & inthronizatus est.

§. 1. Nam sicut Episcopi habent potestatem ordinare regulares Episcopos, & reliquos Sacerdotes; sic quoties utilitas, aut necessitas coegerit, supradicto modo & mutare, & inthronizare potestatem habent: [non tamen sine sacrosanctæ Romanæ Sedis auctoritate & licentia.]

§. 2. Alia etenim est causa utilitatis, & necessitatis; alia avaritiæ, ac presumptionis, aut propriæ voluntatis.

CORR. ROM. a Auctoritate huius sanctæ Sedis, &c.] Hæc verba non leguntur in Epistola Anteri, neque in Pannormia, neque apud Burch. & Ivonem. Sunt tamen apud Anselmum, & in Polycarpo, & vetustis Gratiani exemplaribus. Idem quoque est de verbis illis prope finem Capituli, non tamen sine sacrosanctæ Romanæ Sedis auctoritate & licentia; quæ propter, hanc causam virgulis sunt inclusa.

PITH. Propria, &c.] V. C. libitu cuiusquam aut dominatione.

§. 1. V. C. est in. Auctoritate, &c.] Inclusa defunt in V. C.

§. 2. Deest in V. C. Non enim transit de civitate ad civitatem, qui non suo ambitu nec propria voluntate facit, sed necessitate coactus, aut aliorum hortatu & consilio potiorum transfertur.

§. 3. Non tamen. Inclusa defunt in V. C.

XXXV. ITEM PELAGIUS Papa II. Benigno Archiepiscopo, Epist. 2. [an. 581. Romæ.]

Causâ necessitatis mutationes Episcoporum fieri possunt.

Cias Frater dilectissime, aliud esse causam necessitatis, & utilitatis; aliud causam presumptionis, ac propriæ voluntatis. Non ergo mutat Sedem qui non mutat mentem, id est, qui non causâ avaritiæ, aut dominationis, aut propriæ voluntatis, vel suæ delectationis emigrat de civitate ad civitatem; sed causâ necessitatis, aut utilitatis mutatur. Nam plurimorum utilitas unius utilitati, aut voluntati preferenda est. Aliud est enim mutare, & aliud mutari. §. 1. Nam aliud est sponte transire, & aliud est coactè, aut necessitate venire. Unde non isti mutant civitates, sed mutantur: quia non sponte, sed coactè hoc agunt. §. 2. Non ergo bene intelligunt Ecclesiasticas regulas, qui hoc negant causâ necessitatis, vel utilitatis fieri posse, quoties communis utilitas, aut necessitas perlatuerit.

§. 3. Non tamen. Inclusa defunt in V. C.

XXXVI. IDEM in eadem Epistola paulo inferius. [an. 581. ibid.]

CORR. ROM. a Aut necessitatis. Hæc non sunt in ipsa Epistola, sed habentur apud Anselmum. Necessitas autem præbet justam causam translationi, supra ead. c. scias.

Hoc non solum de Episcopis, verum etiam de quibuslibet Ecclesiæ Ministris intelligitur, ne videlicet in locum viventis alter obrepat. Unde de eo, qui in Archidiaconatum alterius se promovendi confecerat, scribit

XL. B. GREGORIUS Natali Salonitano Episcopo, lib. 2. indict. 10. Epist. 14. & 16. [an. 592. Româ in Dalmatiam.]

Deponatur, qui locum alterius invadere non timet.

EM, qui contra iustitiæ regulam in Archidiaconatum alterius se proventi confendit, ab eisdem Archidiaconatus honore deponimus. Qui, si ulterius in loco eodem ministrare præsumperit, se participatione communionis sacre noverit esse privatam.

GRATIANS. 6. Pars.

XLII. DE SACERDOTIBUS, QUI VELITIS SUI ECCLESIE AD ALIAM MIGRANT.

ES Sacerdotes, qui ad Ecclesiam ad Ecclesiam migraverunt, tandiu à nostra communione habemus alienos, quamdiu ad eam redierint civitates, in quibus primitus sunt constituti. Quod si quis alius alio transfugerit, in locum viventis ordinatus est, tandiu vacet Sacerdotii dignitate, qui suam deseruit civitatem, donec Successor eius quietus in Domino.

§. 1. Damascus.] Est in Epistola Damasi ad Paulinum, & extat lib. 5. Theod. cap. 10.

Christum negare convincitur, qui necessitatem patientibus misericordiam non impendit.

OMNIS, qui gemebat, & exorbatur à Saul, fugiebat, & veniebat ad David. Si ergo piissimus, atque iustissimus David sciret peccatum esse, perfectionem fugientes, & transientes de loco ad locum, & de civitate ad civitatem recipere; tales nequaquam reciperet, nec se cum teneret, nec in aliis civitatibus eos collocaret. Qui enim persequuntur Domini Episcopos, eosque de civitatibus ad civitates transire compellunt; non eos tantum persequuntur, quantum Dominum nostrum Jesum Christum, cuius legatione funguntur. Nec ipsi in hoc peccant Episcopos, quoniam non sponte, sed coactè hoc agunt; sed illi, qui eos persequuntur: nec ipsi Episcopos hoc imputari potest, sed illis, qui eos hoc agere cogunt.

§. 1. Qui autem negant misericordiam faciendam fugientibus, ac necessitatem patientibus, ipsum Christum negant, qui est misericordia, & veritas. §. 2. Negat misericordiam necessitatem patientibus, qui populus indigentibus Divinis ministris, & non habentibus proprium Episcopum, qui eos instruat, causâ utilitatis, atque necessitatis, ex alia civitate, licet minor sit, in eam, que non habet Episcopum doctorem, vel utilior, meliori consilio, non sponte transfertur, sed majorum exhortatione mutatur, aut Episcopum ejectum, & perfectionem patientem causâ utilitatis, aut necessitatis inthronizari non permittit.

XXXVII. ITEM EX CONCILIO CARTHAGINENSIS IV. c. 27. [an. 398. in Africa.]

Non ambitione, sed Synodali auctoritate, de Ecclesia ad Ecclesiam Episcopus transeat.

Episcopus de loco ignobili ad nobilem per ambitionem non transeat: nec quicumque inferioris ordinis Clericus. Sane, si utilitas Ecclesiæ hendum poposcit; decreto pro eo Clericorum, & Laicorum Episcopis porrecto, in presentia Synodi transferatur; nihilominus alio in locum eius Episcopo subrogato. Inferioris verò gradus Sacerdotes, vel alii Clerici concessionem suorum Episcoporum possunt ad alias Ecclesias transfugare.

PITH. Fientem.] Abest à V. C.

XXXVIII. ITEM EX EODEM CARTHAGINENSIS IV. c. 33. [an. 398. ibid.]

In proprio gradu Episcopi, vel Presbyteri in aliena suscipiantur Ecclesia.

Episcopi vel Presbyteri, si causâ visitandi ad Ecclesiam alterius Episcopi venerint, in gradu suo suscipiantur; & tam ad verbum faciendum, quam ad oblationem conferendam invitentur.

XXXIX. ITEM CALIXTUS Papa I. omnibus Galliarum Episcopis, Epist. 2. c. 3. [an. 222. Româ in Galliam.]

Ecclesia unius Episcopi ab alio disponi non debet.

Sicut alterius uxor nec adulterari ab aliquo, vel judicari, aut disponi, nisi à proprio viro, eo vivente, permittitur; sic nec uxor Episcopi, quæ ejus Ecclesia, vel parochia indubitanter intelligitur, eo vivente, absque ejus iudicio, & voluntate alteri judicari, vel disponi, aut ejus concubitu frui, id est, ordinatione, conceditur. Unde ait Apostolus: Alligata est uxor legi, quamdiu vir ejus vivit: eo vero defuncto, soluta est à lege viri. Similiter & sponsa Episcopi (quia sponsa, uxorque ejus dicitur Ecclesia) illo vivente, ei est alligata: eo vero defuncto, soluta est: Et cui voluerit, nubat, tantum in Domino, id est, regulariter. Si enim eo vivente alteri nupserit, adultera judicabitur. Similiter & ille, si alteram sponte duxerit, adulter existimabitur, & communione privabitur. Si autem persecutus fuerit in sua Ecclesia; fugiendum illi est ad alteram, eique est associandus, dicente Domino: Si vos persecuti fuerint in una civitate, fugite in aliam. Si autem utilitatis causâ fuerit mutandus; non per se hoc agat, sed Fratris invitandus, & auctoritate huius sanctæ Sedis faciat, non ambitus causâ, sed utilitatis, aut necessitatis.

CORR. ROM. a Aut necessitatis. Hæc non sunt in ipsa Epistola, sed habentur apud Anselmum. Necessitas autem præbet justam causam translationi, supra ead. c. scias.

Hoc non solum de Episcopis, verum etiam de quibuslibet Ecclesiæ Ministris intelligitur, ne videlicet in locum viventis alter obrepat. Unde de eo, qui in Archidiaconatum alterius se promovendi confecerat, scribit

XL. B. GREGORIUS Natali Salonitano Episcopo, lib. 2. indict. 10. Epist. 14. & 16. [an. 592. Româ in Dalmatiam.]

Deponatur, qui locum alterius invadere non timet.

EM, qui contra iustitiæ regulam in Archidiaconatum alterius se proventi confendit, ab eisdem Archidiaconatus honore deponimus. Qui, si ulterius in loco eodem ministrare præsumperit, se participatione communionis sacre noverit esse privatam.

GRATIANS. 6. Pars.

XLII. DE SACERDOTIBUS, QUI VELITIS SUI ECCLESIE AD ALIAM MIGRANT.

ES Sacerdotes, qui ad Ecclesiam ad Ecclesiam migraverunt, tandiu à nostra communione habemus alienos, quamdiu ad eam redierint civitates, in quibus primitus sunt constituti. Quod si quis alius alio transfugerit, in locum viventis ordinatus est, tandiu vacet Sacerdotii dignitate, qui suam deseruit civitatem, donec Successor eius quietus in Domino.

§. 1. Damascus.] Est in Epistola Damasi ad Paulinum, & extat lib. 5. Theod. cap. 10.

§. 2. Ab. V. C. de. In. Deest in V. C. Donec. in V. C. quamdiu. Quiescat. V. C. Vivet.

GRATIANS. 6. Pars.

XLIII. DAMASCUS³⁹ urbis Romæ Episcopus ad Paulinum Antiochenum. [fortè c. an. 373. Româ in Syriam.]

De Sacerdotibus, qui velitis suis Ecclesiis ad alias migraverunt.

ES Sacerdotes, qui ad Ecclesiam ad Ecclesiam migraverunt, tandiu à nostra communione habemus alienos, quamdiu ad eam redierint civitates, in quibus primitus sunt constituti. Quod si quis alius alio transfugerit, in locum viventis ordinatus est, tandiu vacet Sacerdotii dignitate, qui suam deseruit civitatem, donec Successor eius quietus in Domino.

§. 1. Damascus.] Est in Epistola Damasi ad Paulinum, & extat lib. 5. Theod. cap. 10.

§. 2. Ab. V. C. de. In. Deest in V. C. Donec. in V. C. quamdiu. Quiescat. V. C. Vivet.

GRATIANS. 6. Pars.

XLII. ITEM HIERONYMUS ad Rusticum Monachum, Epist. 4. [c. an. 400. è Palestina in Galliam.]

In una Ecclesia duo Prælati esse non debent.

IN apibus Princeps unus est; græves unam sequuntur ordine literario: Imperator unus, iudex unus provincie. Romæ, ut condita est, duos fratres simul habere Reges non potuit, & paritudo deditur. In Rebecca utero Elai & Jacob bella gesserunt: singuli Ecclesiarum Episcopi, singuli Archipresbyteri, singuli Archidiaconi, & omnis ordo Ecclesiasticus suis Rectoribus nititur.

GRATIANS. 7. Pars. Ecce in quibus casibus Episcopo vivente, alius potest ei substitui: Quamquam secundum veri veritatem non vivente Episcopo talis probetur succedere. Translatus enim ab una civitate ad aliam definit esse Episcopus illius civitatis, à qua transfertur: atque ideo, qui huic succedit, non vivente, sed defuncto quodammodo Episcopo, probatur substitui. Sed inter eum qui hostilitatis necessitate, & eum, qui utilitatis causâ transfertur, hoc interest; quod ille, qui metu hostilitatis ad aliam transit, si priore contigerit aliquando ab hostibus liberam fieri, ad eandem illum redire oportet. Unde scribit

XLII. GREGORIUS Papa I. Joanni Episcopo Scyllatino, lib. 2. indict. 10. Epist. 25. [an. 592. Româ in Calabriam.]

Qui metu hostilitatis ad alium locum transfertur, postea ad suam Ecclesiam redire oportet.

PASTORALIS officii cura non admodum, destitutus Ecclesiis propriis constituere Sacerdotes, qui gregem Dominicum debeant pastoralis sollicitudine gubernare. Propterea te Joannem ab hostibus captivæ Liffitanæ civitatis Episcopum in Scyllatina Ecclesia Cardinale necesse duximus constituere Sacerdotem: ut susceperat semel animarum curam intuitu futuræ retributionis impleas; & licet à tua Ecclesia sis hoste imminente depulsus, aliam, qua Pastore vacat, Ecclesiam debes gubernare: ita tamen, ut si civitatem illam ab hostibus liberam effici, & Domino protegente ad priorem statum contingerit revocari; ad eam, in qua prius es ordinatus, Ecclesiam revertaris: si autem prædicta civitas continuâ captivitatis calamitate premitur; in hac, in qua à nobis incardinatus es, debeas Ecclesia permanere.

CORR. ROM. a Incardinatus.] Supra dist. 71. c. fraternitatem, de hujus vocis notione est annotatum.

GRATIANS. QUI vero utilitatis causâ transfertur, nequaquam ad priorem redire cogitur. Est etiam alius casus, in quo Episcopus viventi Episcopo substituitur. Cum enim aliquis relicta priori Cathedra, sua auctoritate ad aliam transferat; si alius ei substitutus fuerit, licet ille prioris Ecclesiæ Episcopus esse non desierit; substitutus tamen Episcopatum habebit. Unde scribit dicens

XLIII. DAMASCUS³⁹ urbis Romæ Episcopus ad Paulinum Antiochenum. [fortè c. an. 373. Româ in Syriam.]

De Sacerdotibus, qui velitis suis Ecclesiis ad alias migraverunt.

ES Sacerdotes, qui ad Ecclesiam ad Ecclesiam migraverunt, tandiu à nostra communione habemus alienos, quamdiu ad eam redierint civitates, in quibus primitus sunt constituti. Quod si quis alius alio transfugerit, in locum viventis ordinatus est, tandiu vacet Sacerdotii dignitate, qui suam deseruit civitatem, donec Successor eius quietus in Domino.

§. 1. Damascus.] Est in Epistola Damasi ad Paulinum, & extat lib. 5. Theod. cap. 10.

§. 2. Ab. V. C. de. In. Deest in V. C. Donec. in V. C. quamdiu. Quiescat. V. C. Vivet.

GRATIANS. EPISCOPALIMUM etiam Sedium mutationes, metu hostilitatis interveniente, nonnumquam fieri solent. Unde scribit

XLIV. GREGORIUS I. Joanni Episcopo Vellitrano, lib. 2. Epist. 11. [an. 592. Româ in Latium.]

Necessitate temporis Episcopatum sedium mutationes fieri possunt.

TEMPORIS qualitas admodum, Episcoporum sedes antiquitatis certis civitatibus constitutas, ad alia, que securiora putamus, eisdem Diocesis loca transponere; quo & habitiores nunc a degere, & barbaricum possint periculum facilius declinare. Propterea te Joannem fratrem Coepiscopum nostrum Vellitrinis civitatis, sedemque tuam in loco quondam Arenata ad sanctum Andream Apostolum præcipuum exinde transfugerem; quatenus ab hostilitatis incurfu liberior existere valeas; & illic consuetudinem a solennium festivè disponas.

CORR. ROM. a Consuetudinem.] Apud Joannem Damascum legitur, consuetudinem solennium festa disponas. Apud

Burchardum & Ivonem, consuetudinem solennium festorum. In variis B. Gregorii Epistoliarum editionibus, consuetudinum solennium festa disponas.

ITEM cum aliquis causâ humilitatis, Apostolica concessionem, alius loco ejus subrogari poterit; ille vero ad Pontificatum refurgere nequaquam ulterius valet. Unde in quinta a actione Constantinopolitana: Synodi cccclxxxiii. Patrum, sub Joanne Papa octavo, cui præfuit Petrus Presbyter Cardinalis, & Paulus Anconitanus Episcopus, & Eugenius Ostiensis Episcopus Apocriarii Papæ dixerunt:

CORR. ROM. a In quinta.] Apud Ivonem par. 7. c. 149. pro indice hujus Capituli legitur hæc, Ex actione quinta Synodi Constantinopolitana: trecentorum & octoginta trium Patrum sub Joanne Papa octavo, cui præfuit Petrus Presbyter Cardinalis, & Paulus Anconitanus Episcopus, & Eugenius Ostiensis Episcopus. Initium verò ipsius Capituli est, Apocriarii Papæ dixerunt, Hoc nequaquam, &c.

XLV. IN QUINTA ACTIONE Constantinopolitana: Synodi. [an. 880. in Africa.]

Episcopus, qui causâ humilitatis Monachus efficitur, ad Pontificatum redire non valet.

Hoc nequaquam apud nos habetur, ut quicumque Pontificali ordine ad Monachorum, id est, penitentium descenderit vitam, ulterius possit ad Pontificatum reverti. §. 1. Præcepta sancta Synodus, ut quicumque de Pontificali dignitate ad Monachorum vitam, & ad penitentiam descenderit locum, nequaquam jam ad Pontificatum refurgat. Monachorum enim vita subjectionis habet verbum, & discipulatus, non docendi, vel prædicandi, vel pascendi alios.

CORR. ROM.] Hæc Synodus sub Joanne octavo extat Græca in Vaticana Bibliotheca. Cujus Synodi tres tantum Canones cum explanatione Bassamonis editi sunt Luce, & apud ipsum infcribitur: Synodus in templo Sapientie habita sub Photio Patriarcha. In secundo autem trium illorum Capitulo habetur sententia hujus Capituli: vilius autem est, ut omnia melius percipiantur, locum hunc Græcè, & cum nova interpretatione esse adscribendum.

Photius Patriarcha dixit. Quid censetis de iis, qui ex Antistitum ordine seipfos in Monachorum locum conferunt? Num qui seipfos subjectos esse voluerunt, possunt adhuc eisdem locum Tenentes antiquioris Romæ dixerunt. Id apud nos minime fit, neque in more est positum. Quicumque enim ex Antistitum ordine Monachorum, id est, penitentium ordini adnumeratus fuerit, is Antistitis dignitatem non potest sibi amplius vendicare. Basilus, & Helias locum Tenentes Orientalium Sedium dixerunt: neque apud nos id unquam evenisse observatum est. Nam contra quidem Monachi ad Antistitum ordinem provehantur; at qui ex Antistitibus ad Monachos descendunt, hi Antistites manere non possunt. Sancta Synodus dixit, de hac etiam re Canon constituitur. Nam & apud nos sæpe hac de causâ

GRATIANS. 8. Pars.

GRATIANS. 8. Pars.